

jezika, s katero naj bi spreminjal svet. Bruhanje asociacij, besede iz različnih nacionalnih jezikov, absolutni lirizem so s to izdajo zbrani v edini knjižni (sto štiriindvajset strani, mehka vezava, plastificiran ovitek z zavihki) fanzin na Slovenskem. Gre namreč za izdajo besedil rok skupine Center za dehumanizacijo, okrepljenih z ilustracijami in fotografijami številnih prijateljev, somišljenikov in sopotnikov, predvsem pa za dokument frenetičnosti, ki nastaja tam, kjer imanenca duši eksistenco. (Virna Lešnik)

Slavenka Drakulić: BALKAN EXPRESS. FRAGMENTI Z DRUGE STRANI VOJNE.

Prevedla Alenka Puhar, Založba Rotis, Maribor 1993. Ko se je hrvaška pisateljica in publicistka Slavenka Drakulić pred nekaj leti podala na naročeni sprehod po prestolnicah komunističnega imperija, da bi se spopadla z iluzijo o "večnem vračanju enakega", je kaj hitro nastala knjiga *Kako smo preživeli komunizem in se celo smejali*. V tem "instant" priročniku je morala priznati, da komunizma sploh še nismo preživeli. Posledica tega je tudi vojna v nekdanji Jugoslaviji, vojna, ki je postala vsakdanjost. Tudi svojo najnovejšo "študijo" - tako rekoč hkrati je izšla kar v osmih jezikih - je Drakulićeva zasnovala kot zbirko literariziranih esejev. Medtem ko je za prejšnjo knjigo značilen pogled od spodaj na ponižane in razžaljene, *Balkan express* ponuja bralcem triindvajset polzgodb ali, če hočete, polesejev, fragmentiranih pogledov z druge strani vojne. "Druga stran" je nekakšna vzporedna resničnost, kakršno si ustvari človek, ki v njej ni neposredno udeležen. Vendar vojna, podobna "pošasti, bajeslovnemu bitju iz neke daljne dežele", zleze pod kožo vsakomur; spremeni človekova čustva, vedenje, vrednote. *Balkan express* se začne tam, kjer se končajo televizijska in časopisna poročila. Je knjiga, ki jo lahko beremo kot resno pisateljsko povečavo smrti, tu in tam pa tudi kot nekoliko naivno postavljanje vprašanj, na katera že dolgo ni več mogoče poiskati novih odgovorov. (Mateja Komel Snoj)

Fran Levstik: MARTIN KR PAN UND DER RIESE VON WIEN. (Z ilustracijami

Toneta Kralja), Hermagoras/Mohorjeva, Klagenfurt/Celovec-Ljubljana-Dunaj 1992. Ni kaj, na Zahodu prej kot na mitološke razsežnosti literature mislijo na njeno tržno vrednost - tako je založnik povsem upravičeno kot junaka povesti, ki jo je prevedel v nemščino, v naslovu navedel še dunajskega velikana. Potem ko bodo nepoučenega avstrijskega bralca zvale ilustracije, ga bo zanimalo, kaj je Dunajčan imel s Slovencem, in sicer precej bolj, kot bi ga Slovenec sam zase. Kljub temu bo zadoščeno tudi slovenskemu nacionalnemu ponosu, saj bo isti bralec odkril, da je dunajski velikan pravzaprav - Turek. (Virna Lešnik)

Drago Medved: TRTA ŽIVLJENJA - Slovenija, vinorodna dežela. ČZP Kmečki glas,

Ljubljana 1992 (predgovor Peter Kolšek). Knjiga, ki pravi, da je vino kulturni vzorec in estetika samo po sebi, je - obračajmo kakorkoli - nujno in celo neizogibno skrajno privlačna. Novinar in publicist Drago Medved se je ob svojem siceršnjem pregledovanju in opozarjanju na tukajšnjo kulturno dediščino že pred časom lotil tudi vinske trte

in vina, verjetno tako in drugače. V svoji monografiji lagodno berljivo, skrajno informativno in elegantno poznavalsko razdre besedo, dve o medsebojnih odnosih med vinom in Slovenci, kar seveda nikakor ne more biti odveč. Pisec predgovora opozarja, da govori Medved o "Kristusovi kulturi", ki je seveda evropsko-ameriška, naslednica grško-rimske, kajpak pa je za slovensko estetiko uživanja jasno, da ne premore kaj prida ustrezne literature, informatorjev, priročnikov in interpretativnih, literarnih zvrsti. To je kajpak zlahka umljivo: ste v zadnjih letih prebrali pesem, dramo, zgodbo ali roman, ki bi o "prav tem" spregovoril inovativno? Ste? Torej berete Kolška, Jesiha in Žabota v Literaturi! (Igor Bratož)

Elsa Morante: ARACOELI. Založba Mladinska knjiga, Ljubljana 1993 (prevedel Srečko Fišer). *Aracoeli*, zadnji od štirih romanov ene vodilnih italijanskih povojnih pisateljic, nas s suverenim in metaforično nabitim jezikom (prevod Srečko Fišer) popelje v zavozlan svet triinštiridesetletnega intelektualca, ki se v romanesknem nizanju reminiscenc spominja usodnega otroštva, kjer naj bi tičal glavni vzrok za njegovo do skrajnosti "razbito" psiho. V romanu, ki je eksempl boemskega tavanja, je nanizana kopica podob o nemoči, ki jo povzroči bolečina spomina. Eklatanten primer avtodestrukcije "zrele osebe", ki je posledica "naivnega", a usodnega otroštva. Skratka: obvezno branje. (Jurij Hudolin)

Bojan Novak: VELIKA PREVARA. Samozaložba, Ljubljana 1992. Droben pesniški prvenec Bojana Novaka je sad več kot desetletneg ubesedovanja radikalnega pesniškega spopada s svetom. Poezija v tej na zunaj skromni knjižici je skrbno izbrana, iz svojega obširnega opusa je pesnik izbral le najudarnejše tekste. Njegova poetika je zastavljena kot neprizanesljiv obračun z zlaganim svetom "mask", njena govorica pa je ostra, trda in na trenutke tudi groba. V lastni deziluzornosti je to prava urbana govorica, svojevrsten *hard core poezije*, ki preseneča tudi s specifično melodiozno domačnostjo. Zaradi ljubezni do sveta je pesnik v odnosu do njega še toliko bolj brez kompromisov, z njim se bori - ves iz sebe - nenačrtno; kot pravi v zadnji pesmi: "Za konec brez zmagovalca." Poezija, ki je vsekakor vredna pozornega branja. (Primož Repar)

OB SREBRNI REKI. KRATKA PROZA ARGENTINSKIH SLOVENCEV. Izbral, uredil in spremno besedo napisal Andrej Rot, Mladinska knjiga, Ljubljana 1993. Ta knjiga je za antologijo *Pod južnim križem* (Celje 1992) druga antologija, ki je izšla v Sloveniji in prinaša izbrano prozo slovenskih izseljencev v Argentini. Urejena je po motivno-tematskem ključu, vendar se ta skoraj docela ujema z generacijskim. Pisatelji, ki so že objavljali doma, preden so prišli v Argentino, večinoma nadaljujejo tradicijo domačijske literature (na primer Stanko Kociper). Drugi, večidel nekoliko mlajši, obdelujejo motive iz zdomskega življenja. Med njimi še zlasti izstopata Ruda Jurčec in Zorko Simčič (v tej antologiji zadnjega sicer ni), ki spadata tudi med duhovne vodje slovenske diaspore v Argentini: njuna daljša pripovedna dela iz petdesetih in